

GELENEKSEL TÜRK KONAKLARININ TURİZME KAZANDIRILMASI: KASTAMONU ÖRNEĞİ*

Saim AKBAŞ¹

Kutay OKTAY²

ÖZET

Tarihi konaklar, yeniden işlevlendirilerek turistlerin hizmetine sunulan önemli somut kültürel unsurlardır. Konakların restore edilmesi, hem turizm arzına olumlu katkı sağlamakta hem de turistlerin eşsiz bir deneyim yaşamalarını sağlamaktadır. Konakların korunması ve turizme kazandırılabilmesi için göz önünde bulundurulması gereken unsur, yaşanabilen evler olmasıdır. Bir konak, içinde yaşayan birileri olmazsa yavaş yavaş çürür ve yıkılır. Yıkılan tek şey konağın kendisi değildir. Zira konaklar yaşadığı dönemin ruhunu tüm yönleriyle yaşatan, maneviyatla yaşayan ahşap yaşam alanlarıdır. Konakların yok olup gitmesi tarihi yapıların kaybolmalarına ve turizme kazandırılmamalarına yol açmaktadır. Araştırmanın amacı; Kastamonu şehrindeki konakların turizm potansiyelinin ve yeniden işlevlendirme olanaklarının ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyelin nasıl turizme kazandırabileceğinin incelenmesidir. Araştırma nitel (qualitative) bir çalışma olarak tasarlanmış, veri toplama amacıyla nitel (kalitatif) araştırma yöntemlerinde kullanılan odak grup görüşmesi tekniği tercih edilmiştir. Odak grup, kamu kurumlarından, özel sektör temsilcilerinden ve sivil toplum kuruluşlarından katılımcılardan oluşturulmuştur. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde analitik genelleme yapılmıştır. Toplanan veriler, nitel veri analizi yaklaşımlarından betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz sonucunda Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Yeniden İşlevlendirme, Turizme Kazandırma, Kastamonu Konakları.

JEL Kodu: Z39

Geliş Submitted 08.04.2020

Kabul Accepted 23.05.2020

¹Bilim Uzm., Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği, akbas.saim07@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1334-9573

²Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, oktay@kastamonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5329-3324

*Bu makale Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ABD’inde yazılan “Kastamonu Konaklarının Turizme Kazandırılması” konulu Yüksek Lisans Tez’inden üretilmiştir.

REDOUNTING TRADITIONAL TURKISH MANSIONS TO TOURISM: KASTAMONU CASE

ABSTRACT

Historical mansions are important cultural elements that are re-functionalized and offered to the service of tourists. Restoring the mansions both contributes positively to the tourism supply and ensures that tourists have a unique experience. In order to protect the mansions and bring them to tourism, the factor to be considered is that they are habitable houses. A mansion decays and collapses slowly, unless someone lives in it. The only thing that collapses is not the host itself. Because the mansions are living spaces that live spiritually with all aspects of the spirit of the period they live in. The disappearance of the mansions leads to the disappearance of historical buildings and their inability to develop tourism. Purpose of the research is to study of the tourism potential of the mansions in Kastamonu and how the potential of Kastamonu mansions can bring to tourism by examining the re-functioning possibilities in detail. As the research method, focus group interview method, one of the qualitative analysis methods, was preferred. The focus group consists of public institutions, private sector representatives and participants from non-governmental organizations. Analytical generalization was made in the evaluation of the collected data. The collected data was analyzed by using descriptive analysis technique, which is one of the qualitative data analysis approaches. As a result of the analysis, suggestions were made to bring Kastamonu mansions to tourism.

Keywords: Refunctioning, Redound to Tourism, Mansions of Kastamonu.

JEL Code: Z39

GİRİŞ

Türkiye'nin dört bir tarafında bulunan ve tarih kokan kentlerin coğrafi, kültürel, sosyo-ekonomik ve fiziksel unsurları kültürel mirasın en önemli öğeleridir. İnsan ve kültür arasında karşılıklı faydaya dayanan bir ilişki vardır. Bu ilişki kültürel mirası nesilden nesile taşıma zorunluluğunu getirmektedir (Çelepi, 2016: 16). Yaşayan anıtsal ve sivil mimari örnekler; daha önce yaşanmış ve bugüne dek yok olmuş medeniyetlerle ilgili bilgiler veren ve medeniyetlerin yaşam tarzlarını aktaran değerlerdir. Dünya kültür mirasının önemli bir bölümüne sahip olma, Türkiye için bir övünç kaynağıdır. Ülkenin sahip olduğu tarihi kalıntılar çeşitlilik bakımından yadsınamaz niteliktedir. Bu da geçmişe ışık tutması açısından büyük önem taşımaktadır (Özdoğan, 2000: 155).

Kastamonu; doğal, tarihi ve kültürel özellikleriyle ulusal ve uluslararası seviyede dört mevsim süresince turizm aktivitelerinin yapılabileceği az bulunan varış noktalarından biridir (Aydoğdu, 2013). Kastamonu, topraklarında yaşamış olan birçok medeniyetten dolayı, kültürel ve tarihi değerler bakımından oldukça zengindir. Kastamonu ili, Osmanlı mimarisinin tipik örneklerini günümüze taşıyan yerlerin başında gelmektedir.

Kültürel mirası korumak ve geçmişten şimdiki zamana o yapıyı taşımak için kullanılan en önemli yöntemlerden biri yeniden işlevlendirilerek kullanmaktır (Akan, Çakıcı ve Selçuk, 2008: 2). Tarihi yapıların yeniden işlevlendirilmesi ve korunması ile ilgili çalışmalar sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bu yapıların korunmasındaki temel amaç, nadide yapıların yaşadığımız zamana ulaştıkları gibi, sonraki nesillere orijinal yapı ve zenginliklerini koruyarak varlıklarını ulaştırmak olmalıdır. Bu amacın sonuca ulaşmasında, toplumdaki bireyleri birbirine bağlayan en önemli unsur kültür varlıklarının korunmasıdır. Bu kültür varlıkları çağdaş bir toplum olmanın en önemli göstergesi olduğu düşüncesi ilk ve vazgeçilmez prensiptir. Bir birey olarak tarihi yapıları korumak, restorasyonlarını orijinal halinde, günümüze uygun kullanacak biçimde onarmak ve muhafaza etmek mecburiyetindeyiz (Bakırcı, 2005).

Kastamonu günümüzde çok sayıda mimari değerleri içinde bulundurmaktadır. Bunlardan biri olan konaklar, şehirde tarihi yapılarla birlikte göze çarpmaktadır. Kastamonu ilinde toplam 1827 adet taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır. İl merkezinde ise 564 tescilli sivil mimari yapı bulunmaktadır. Kültürel, dini, anıtsal ve sivil yapılardan oluşan bu yapıların 400 adedi, bölgenin mimari özelliklerini yansıtan geleneksel Kastamonu konaklarından oluşmaktadır (www.kastamonu.ktb.gov.tr, Erişim tarihi: 04.02.2020).

Bu çalışmada; turizm potansiyeli olan Kastamonu konaklarının, Kastamonu için ne anlam ifade ettiğini, turizme kazandırılmasında ne gibi sorunlarla karşılaşıldığını ve bu sorunlara ne gibi çözüm önerilerinin getirilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmada alanyazın bölümünde kültürel miras, koruma ve yeniden işlevlendirme kavramları açıklanmış turizm sektöründe kültürel mirastan bahsedilmiş sonrasında Kastamonu ili ile ilgili genel bilgiler, Kastamonu konaklarının genel özellikleri ve turizm potansiyeli açıklanmıştır. Ayrıca Kastamonu'da turizme kazandırılmış konaklardan örneklere yer verilmiştir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kültürel miras; "geçmişten miras alınan ve farklı nedenlerle geleceğe miras bırakılmak istenen, fiziksel olarak var olan ve insanlar tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünü olarak" tanımlanabilir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2009, s.3).

Her ülke, sahip olduğu doğal ve kültürel varlıkları korumak ve uluslararası alanda tanıtılabilmek için birtakım girişimlerde bulunmaktadır. Her ülke sahip oldukları manevi değerleri gelecek nesillere aktarmak, diğer ülkelere sahip oldukları kültür mirasları ile üstünlük sağlamak ve itibarını arttırmak için sahip oldukları mirası günümüze taşıma amacındalardır (Akpınar, 2007: 82).

Koruma kavramı, toplumun geçmişteki sosyal ve ekonomik koşullarını, kültürel değerlerini yansıtan fiziksel yapısının, zaman içerisinde geçirdiği değişimler nedeniyle yok olmasını önlemek, tarihi dokusunu günümüzle bütünleştirmek (Dostoğlu ve Polat, 2007: 63), gelecek nesiller için de her türlü yıkıcı, saldırgan ve zararlı eylemler karşısında güvence altına alınmasıdır (Kitir, 2016: 8).

Tarihte, koruma bilinci ilk olarak anıtlara yönelik ortaya çıkmıştır. İnsanlar yerleşik hayata geçtiği andan itibaren anıtları koruma kaygısı ortaya çıktığı belgelerce desteklenmektedir. Özellikle ilkel toplumlarda anıtlara verilen değer geçmişin temsilcileri olmaktan çok birer simge olarak görülmüş ve saygı duyulmuştur. Yani anıtlara anlamlar yüklenerek koruma bilinci bu yüzden gelişmiştir. İlerleyen dönemlerde ise sadece anıtların korunması gerekliliğine olan inanç zaman içerisinde, çevresindeki yapıların, kümelerin, kentsel ve kırsal yerleşmelerin ve hatta doğal çevreninde korumanın gerekliliği yönünde gelişme göstermiştir (İlhandan aktaran Sarıman-Özen, 2014: 13).

İşlev sözcüğü, mimarlıkla ilgili kullanıldığında farklı anlamlara gelmektedir. İşlev öncelikle yapı öğelerinin, tek veya tüm, amaca uygunluğu anlamına gelmektedir. Bu plan özelliği olduğu kadar biçim özellikleri içinde geçerlidir (Kuban, 2010: 21). Diğer bir anlamı ise binanın toplumun mekanik ve maddi temeli ile olan ilişkisini temsil eden bir mimari dildir (Pekol, 2010: 8). Yeniden işlevlendirme, yapısal ve statik olarak ayakta olan bir binanın ilk yapılış amacına yönelik olarak işlevsel, çevresel ve ekonomik nedenlerle kullanılmamasından dolayı, farklı bir işlevle yeniden değerlendirilmesidir (Gönül ve Hakyemez, 2014: 114). Bir diğer ifadeye göre, bir toplumun tarihi, ekonomik, sosyal, kültürel özelliklerini taşıyan binaların korunarak güncel bir işlevle yaşamını sürdürmesini sağlamak anlamına gelmektedir (Aksoy ve Aydın, 2015: 470).

Turizm de çekicilik çok önemli bir faktördür ve bu faktöre bağlı olarak çeşitli turizm türleri ve turistik etkinlikler ortaya çıkmıştır. Kıyı-deniz turizmi, kırsal turizm, yayla turizmi ve en önemlilerinden biri olan kültür turizmi buna örnek olabilir niteliktedir (Emekli, 2006: 53).

Turistler seyahatleri sırasında artık sadece deniz-kum-güneş üçlüsü ile yetinmemekte, farklı alanlara yönelmektedir. Dinlenme, eğlenme etkenlerinin yanında kültür de insanların

turizme katılma sebepleri arasında yerini almıştır (Baykan ve Uygur, 2007: 1). Yani kültürel miras turizmi de turizmde rekabet unsurları arasında yerini almıştır.

Karadeniz bölgesinin batısında bulunan Kastamonu 13.108 km² yüz ölçüme, Ilgaz Dağları'nın eteklerinde, Kara Çomak vadisi üzerinde kurulmuştur. Denizden yüksekliği 775 metredir (Baydil ve İbret, 1999:4). Kastamonu; doğuda Sinop, batıda Bartın ile Karabük, güneyde Çankırı, güneybatıda Çorum illeri ile komşudur.

Kastamonu'nun 19 ilçesi bulunmaktadır. Güneyinde Ilgaz dağları, kuzeyinde ise Küre (İsfendiyar) dağları bulunmaktadır. İlin kuzeyinde Batı Karadeniz Dağları, İsfendiyar (Küre) Dağları ve güneyinde ise Ilgaz Dağları uzanmaktadır. Cide, Doğanyurt, İnebolu, Bozkurt, Abana ve Çatalzeytin olmak üzere 6 ilçenin sahili vardır ve 176 km'lik bir kıyıya sahiptir (www.kastamonu.ktb.gov.tr, Erişim tarihi: 04.02.2020).

Kastamonu ili genellikle engebeli arazilerden oluşmaktadır. Yaralıgöz, Göynük, Dikmen, Kurtgirmez, Güruh, Ballıdağ, İsrırganlı, Harami ve Elek Dağları ilin en önemli yükseltilerini oluşturmaktadır. Kastamonu'nun yüzölçümünün %74,6'sı dağlık ve ormanlık, %21,6'sı plato ve %3,8'i ovidan oluşur (İbret, 2001: 434; www.kastamonu.ktb.gov.tr, Erişim tarihi: 04.02.2020). Kastamonu'nun bitki örtüsü ve flora bakımından zengindir. Ilgaz milli parkları ve Küre dağları ülkemizin verimli ormanlık alanlarındandır.

Tarihi konaklar, toplumun yaşam tarzlarının yapılarına yansımaları olduğundan dolayı, var olduğu dönemlerin yaşam tarzını yansıtan somut mimari örnekler olarak belge değeri taşırlar (Mardan, 2006). Kastamonu; geleneksel konak mimarisi yeterince ele alınmamış kentlerden biridir. Konaklar; yayıldıkları geniş alan ve dokunulmamış mimari özellikleriyle, Anadolu şehirlerinin tümünde olduğu gibi, Kastamonu'da da kente karakterini, kişiliğini veren ana unsurdur (Eyüpgiller, 2001).

Kastamonu konakları genel olarak zemin katları kargir, üst katları ahşap karkas arası tuğla veya kerpiç dolgulu, bir başka deyişle hımış yapılarıdır. İki ya da üç katlı olan bu konaklar, alaturka kiremit örtülü kırma veya beşik çatılıdır (Eyüpgiller, 2001). Kastamonu konaklarının en önemli ögesi *çardak* ve *sofa* olarak isimlendirilen geniş ailelerin bir arada yaşamlarının geçtiği yerlerdir. Neredeyse tüm Kastamonu konaklarının bir veya daha fazla odasında yüklük, ocak ve gusülhaneden oluşan düzenleme mutlaka bulunmakta, sekialtı, sedir gibi geleneksel oda içi mimari öğelere de rastlanmaktadır (Eyüpgiller, 2001). Kastamonu konaklarının mimari özellikleri ve plan tipleri ile ilgili ilk çalışmayı yapan Eyüpgiller'dir (1995). Eyüpgiller (1995) "*Bir kent tarihi Kastamonu*" adlı doktora tezinde Kastamonu konaklarının plan tipleri olarak; çardak ve sofaları, odaları, mutfakları, merdivenleri, cihannümaları, bahçeleri ve servis mekânları hakkında bilgi vermektedir.

Kastamonu konaklarının turizm potansiyeli ile ilgili ilk çalışmalardan birini Aydoğdu ve Akbaş (2017) gerçekleştirmiştir. Aydoğdu ve Akbaş (2017) “*Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin değerlendirilmesi*” adlı çalışmasında Kastamonu’da ki konak sahiplerinin ya da varislerinin konaklarını turistik işletmelere dönüştürmeye ne kadar istekli olduklarının tespit edilmesi hakkında bilgi vermektedir.

Ayrıca; Tanrısever, Saraç ve Aydoğdu (2016), “*Yeniden işlevlendirilen tarihi yapıların sürdürülebilirliği*” adlı çalışmasında Kastamonu’da turistik işletme olarak yeniden işlevlendirilen tarihi yapıların sürdürülebilirlik kapsamında sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan ne kadar başarılı olduğu hakkında yapılandırılmış görüşme tekniği ile bir araştırma yapmışlardır.

Kastamonu turizm çeşitliliği bakımından oldukça zengin bir ildir. Birçok türbenin bulunduğu Kastamonu’ya “Evlialar şehri” de denmektedir. Yazları deniz turizmi, kışları ise Ilgaz’da ve Küre dağlarında bulunan milli parklar vesilesiyle çok fazla turisti Kastamonu’ya çekmektedir. Ayrıca, merkezde ve ilçelerde farklı mimari ve süsleme özellikleri yönünden karakteristik olan konaklar-evler büyük bir turizm potansiyeli taşımakta ve ekonomik kaynak teşkil etmektedir. (Yaman 2003:18). Kastamonu doğa turizminde önemli bir yere sahiptir. Birçok mağara, yayla ve kanyon bulunmaktadır. Ayrıca el sanatları, halk oyunları, geleneksel mutfağı, konakları, anıtları, müzeleri, sağlık ve spor turizmi için uygun alanları ilin diğer turizm zenginliklerindedir (İbret, Aydınözü ve Uğurlu, 2015:246).

Kastamonu konakları, Kastamonu kültür mirasının ve kültür turizminin en temel yapıtaşlarındandır. Kastamonu konakları hem ilin toplam taşınmaz tescilli varlığı içerisinde hem de batı Karadeniz bölgesinde sayısal ve nitelik olarak göze çarpan bir stoka sahiptir. Konaklar bu noktada Kastamonu ilinde gerçekleştirilen başta kültür turizmi olmak üzere tüm turizm eşitleri için konaklama işlevini yerine getirecek başlıca mekânlardan biridir. Ayrıca konaklar Kastamonu kültür mirasının günümüze yansıtılması ve geleceğe aktarılması açısından da büyük öneme sahiptir. Bu noktada konaklar, sadece konaklama amacıyla değil aynı zamanda Kastamonu kültürünün yaşatılabilmesi, yansıtılabilmesi ve çoğaltılabilmesi açısından da bir potansiyel turistik değere sahiptir. Konakların bu turizm potansiyeli konaklama, müze, sergi mekânı ve yöresel kültürün yaşatılabilmesi gibi sektörlerde değerlendirilmeye başlamıştır. Kastamonu ilinde yeniden işlevlendirilip turizme kazandırılan konaklar bulunmaktadır. Sinan Bey Konağı, Mevlâna Konağı, İsmail Bey Konağı, Eflanili Konağı, Uğurlu Konakları ve Hafız Bey Konağı bunlara örnektir. Ayrıca Kastamonu Belediyesi tarafından restore edilen Akteke Konağı, atlakoğlu Konağı, şeyhoğlu Konağı,

Mazlumcuoğlu Konağı, Hüma Hatun Kadınlar Eğitim ve Kültür Evi ve Aycılar Konağı Kastamonu halkının kullanması için Kastamonu şehrine kazandırılmıştır.

2. ÇALIŞMA METODOLOJİSİ

Kastamonu turizm imkânları ve turizm çeşitliliği bakımından zengin kaynaklara sahip bir şehirdir. Kent merkezinde ve ilçelerde farklılıklar gösteren, mimari ve süsleme özellikleri yönünden karakteristik olan konaklar büyük bir turizm potansiyeli taşımaktadır (Bakırcı, 2005). Araştırmanın birincil amacı; Kastamonu şehrindeki konaklarının turizm potansiyelinin incelenmesi ve Kastamonu konaklarının sahip olduğu potansiyeli nasıl turizm sektörüne kazandırabileceğinin belirlenmesidir. Bu bağlamda tercih edilen yöntem çerçevesinde ucu açık 3 ana soru belirlenmiştir. Bu soruların belirlenmesinin nedeni; konakların görüşmede ön plana çıkartılarak konakların Kastamonu için ne ifade ettiğinin belirlenmek istenmesi, turizme kazandırılmasında ortaya çıkabilecek sorunlar ve bu sorunların çözüm önerilerinin neler olabileceğinin ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırmanın önemi; Kastamonu’da mevcut tarihi yapılarla ilgili restorasyon fizibilitelerinin yapılmış olmasına rağmen yeniden işlevlendirilmiş konakların turizme kazandırılması ile ilgili yapılan ilk çalışma olmasıdır. Çalışma tüm kamusal yapıların, yerel yönetimlerin, özel sektörün, sivil toplum örgütlerinin ve yerel halkın iş birliği ile hareket etmelerine katkı sağlayabilme noktasında önemlidir. Ayrıca; çalışma, tarihi Kastamonu konaklarının bilimsel bir zeminde akademik bir planlama ile ele alınarak Kastamonu’nun turizm sektöründen elde ettiği geliri arttırmaya katkı sağlama noktasında önemlidir.

Araştırmanın amacına ve kapsamına uygun olarak niteliksel (kalitatif) araştırma yöntemi ve keşifsel araştırma tasarımı kullanılarak Kastamonu ilindeki turizm ile ilgili profesyonellerin oluşturduğu kümeden, odak grup görüşmesi yöntemiyle verilerin toplanması amaçlanmıştır. Çalışmanın en önemli kısıtı, nitel bir çalışma olduğundan, toplanan verilerin değerlendirilmesi aşamasında doğa bilimleri için geçerli olan nesnel kesinlikten bahsetmenin mümkün olmamasıdır. Çalışmadan elde edilen yargıları destekleyebilecek katılımcı görüşlerine sahip olunsu da aynı konu başka bir benzer gruplara tekrar uygulandığında farklı sonuçlara ulaşılabileceği olasılığı göz ardı edilmemesi gereken bir faktördür. Araştırmanın kısıtlarından bir diğeri de araştırmada kullanılan yöntem ile ilgili olduğu söylenebilir. Odak grup görüşmelerinde katılımcıların birbirlerinin etkisinde kalması ve baskılar nedeniyle bazı katılımcılar söylemek istedikleri asıl düşünceleri ifade etmekten kaçınması olasıdır.

Odak grup görüşmesine katılan davetlilerin Kastamonu ilinde yaşayan turizm profesyonelleri ve konak sahipleri olmasına özen gösterilmiştir. Görüşmeye kamu kurumları

(Kastamonu Valiliği İl Özel İdaresi, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı, Kastamonu Belediyesi, Kastamonu Üniversitesinin Mimarlık Fakültesi ve Turizm Fakültesinden Akademisyenler), Kastamonu’da faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, faal halde çalışan oteller, acenteler ve restoranlardan yetkililer, rehberler ve ayrıca Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Caddesinde ikamet eden konak sahiplerinden toplam 50 katılımcı hem elden davetiye dağıtılarak, hem telefon hem de elektronik posta ile yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmiş, çalışmadan 2 hafta önce odak grup toplantısına davet edilmiştir. Odak grup Görüşmesi Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Konferans Salonu’nda gerçekleştirilmiştir. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürü, Kastamonu İl Özel İdaresinde görevli arkeolog, Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesinde görevli bir Dekan Yardımcısı, bir Doktor Öğretim Üyesi ve bir Araştırma Görevlisi, Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı, Kastamonu Turizm ve Otelciler Derneği Başkanı, iki özel sektör temsilcisi, bir mimar ve iki misafir olmak üzere toplam 12 katılımcı kendi imkânlarıyla salona ulaşmış ve toplantıda hazır bulunmuşlardır.

Görüşme gruplarının katılımcı sayısı ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Odak grup görüşmeleri için uygun katılımcı sayısı Yıldırım ve Şimşek’e göre (2011: 188) 6-8 kişi, Byers ve Wilcox’a göre (1988) 8-12 kişi, Mac Intosh’a göre (1981) 6-10 kişi, Kitzinger’e göre (1995) 4-9 kişi, Goss ve Leinbach’a göre (1996) 15 kişi, Morgan (1997) ve Gibbs’e göre (1997) 6-12 kişi, Edmunds’a göre (2000) 8-10 kişidir. Her araştırmacı katılımcı sayısını farklı beyan etmiş olsa da, genellikle bu görüşmelerin az sayıda katılımcı ile yapılması gerekmektedir (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011: 102). Odak grup görüşmesine katılacak grubun büyüklüğü yukarıda ki görüş bildirenlerde görüldüğü üzere en az 6, en çok 15 kişi ile sınırlı olduğundan, görüşmeye katılanların sayısı idealdir.

Görüşmeye tüm katılımcılar 23 Mayıs 2017 tarihinde saat 14.00’da hazır bulunmuşlardır. Odak grup görüşmesi ses ve görüntü kayıt cihazlarıyla kaydedilmiş, görüşmenin tamamı deşifre edilmiş ve yazılı doküman halinde analize hazır hale getirilmiştir.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLAR

Kastamonu ilinde 19. yüzyıldan günümüze ulaşan çok sayıda sivil mimarlık yapısı ve konak vardır. Kastamonu’ya bir kimlik kazandırma ve mimari yapılar arasında farklı bir özelliği barındıran asırlık konaklar eski hallerini koruyarak Osmanlı Devleti zamanından günümüze kadar gelebilmiştir (Bakırcı, 2005: 38). Ancak dokusu bozulmuş ve restorasyona ihtiyacı olan birçok konak bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmada kullanılan odak grup görüşmesinden elde edilen bulgular açıklanmıştır.

İlk olarak elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir. Bulgular ışığında birinci soru için Kastamonu konaklarının tanımı yapılmıştır. Ortaya çıkan tanım şu şekildedir: “Kastamonu’nun kurtarıcısı gözüyle bakılan turizm için en önemli materyal olarak görülen konaklar Kastamonu için kültür mirasının en önemli ögesidir. Kültür turizminin mihenk taşı olan konaklar, ataerkil yapıdaki büyük aileler için yaşam alanı olan, geçmişten anılar taşıyan, yaşayan hazine yani nefes alan yapı olan, estetik ve nostaljinin, ahşap ve taş işçiliğiyle birleşmesi ve orada yaşayanlar ve yaşayacaklar için romantik bir yaşam tarzıdır. Kastamonu turizmi anlamında dağınık yerleşen konakların yeniden işlevlendirilmesinde bir araçtır.”

İkinci soruda Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlar ele alınmış ve 59 adet sorun belirlenmiştir. Bu sorunlar kümeleştirilmiş ve 8 adet grup ortaya çıkmıştır. Odak grup görüşmesinde elde edilen deşifreden çıkan bulgulara göre Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasında sorunların fazla olması dikkat çekmektedir. Bu da sorunların gruplaştırılmasına neden olmuştur. Elde edilen bulgulara göre restorasyon ve korumadan kaynaklı sorunlar, konak sahiplerinden kaynaklı sorunlar, konakların mimari yapısından kaynaklı sorunlar, yerel halktan ve konaklayacak misafirlerden kaynaklı sorunlar, personelden kaynaklı sorunlar, tanıtım ve pazarlama kaynaklı sorunlar, konakların konumundan kaynaklı sorunlar ve yerel yönetimlerden kaynaklı sorunlar olarak gruplar ortaya çıkmıştır.

Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlara bakıldığında en çok sorunun restorasyon ve korumadan kaynaklandığı (15) görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yerel halktan ve konaklayacak misafirden kaynaklanan sorunlar (14), konakların mimari yapısından kaynaklanan sorunlar (9), konakların konumundan kaynaklanan sorunlar (8), konak sahiplerinde kaynaklanan sorunlar (7), pazarlama ve tanıtımdan kaynaklanan sorunlar (2), personelden kaynaklanan sorunlar (2) ve yerel yönetimden kaynaklanan sorunlar (2) şeklinde oluşmuştur.

Üçüncü ve son soruda ise Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlara nasıl çözüm getirileceği tartışılmış ve 47 adet çözüm getirilmiştir. Bu çözümler kümeleştirilmiş ve 5 adet grup ortaya çıkmıştır. Bunlar; restorasyon işlemleri ile ilgili çözüm önerileri, konakların tanıtım ve pazarlanması ile ilgili çözüm önerileri, yerel yönetimler ile ilgili çözüm önerileri, konakların mimari yapısı ile ilgili çözüm önerileri ve yerel halktan ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri şeklinde oluşmuştur.

Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunların çözümlerine baktığımızda en çok çözüm önerisi koruma ve restorasyon işlemleri ile ilgili (18) olduğu anlaşılmıştır. Daha sonra sırasıyla konakların tanıtım ve pazarlanması ile ilgili çözüm önerileri

(14), yerel yönetim ile ilgili çözüm önerileri (9), konak mimarisi ile ilgili çözüm önerileri (6) ve yerel halk ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri (5) olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Odak grup görüşmesinden elde edilen bulgular

Soru 1: Kastamonu Konakları, Kastamonu için ne ifade ediyor? Kastamonu için değeri ve anlamı nedir?	Soru 2: Kastamonu Konaklarının turizme kazandırılmasında ne tür sorunlar karşımıza çıkar?	Soru 3: Konakların sorunsuz bir şekilde turizme kazandırılabilmesi için neler yapılmalıdır?
<p>Yaşam tarzıdır. Ataerkil yapıdır. Yaşayan hazinedir. Geçmişin anıdır. Yaşam alanı, aile. Romantik bir öğedir. Estetik ve nostaljidir. Kent silüeti diyebiliriz. Ahşap ve taş işçiliğidir. Nefes alan yapı diyebiliriz. İslami yaşam biçimi diyebiliriz. Kültür turizminin mihenk taşlarıdır. Kastamonu Konakları Kastamonu'dur. Kastamonu turizminin en zayıf halkasıdır. Kastamonu için en büyük turizm materyalidir. Kültürel mirasın en önemli öğelerinden biridir. Turizm açısından değerlendirildiğinde dağınık yerleşmedir. Kastamonu turizminin yeniden işlevlendirilmesinde bir araçtır.</p>	<p>Restorasyon ve korumadan kaynaklanan sorunlar: -Restorasyon çalışmaları -Usta eksikliği -Malzeme eksikliği -Restorasyon bütçesi -Koruma sorunu olması -Bakım, tadilat masraflarının yüksek oluşu -Özgün halinin korunmaması -Alanında uzman restoratörlerin olmayışı -Restorasyonun aslına uygun yapılmaması -Sokak sağhıklaştırması sorunları -Tarihi yapılara sahip çıkılmaması -Vatandaşın koruma bilincine sahip olmayışı -İşlevlendirmenin usulünce yapılmaması -Konakların fiyatlarının fahiş oluşu -Konakların hem iç mimari hem dış mimari orijinalitelerinin bitmiş olması</p> <p>Yerel halktan ve konaklayacak misafirlerden kaynaklanan sorunlar: -Rant hırsının var oluşu -Sosyolojik yapının olumsuz etkileri -Rol model işletmelerin sayıca az olması -Butik işletme kültürünün olmayışı -Ortak iş yapma kültürünün olmayışı -İşletme güclüğü -Girişimci ruhun olmayışı -Başarılı girişimcilerin desteklenmemesi -Konaklara talebin azlığı -Turizmin yeterince gelişmeyişi -Kastamonu'nun henüz bir marka varış noktası olmaması -Yerel halkın turizm kültürü ve hoşgörüsünün yerleşmemiş olması -Hane halkının ev dışı tüketim alışkanlıklarının yetersiz olması -Kastamonu halkının haset olması</p> <p>Konakların mimari yapısından kaynaklanan sorunlar: -Oda sayısının az olması bununla beraber sürdürülebilir olmayışı -Hamam, sauna, spor salonları vb. konaklarda olmayışı -Genişleme şansının olmaması -Konakların geliştirilebilir alanlarının kısıtlı olması -Konağa bir kimlik kazandırma problemi -Isıtma ve diğer giderlerinin yüksek olması -Safranbolu örneğinin gölgesinde olması -Kastamonu'nun imaj sorunlarının olması -Rekabette sübvans edilmeysi</p> <p>Konakların konumundan kaynaklanan sorunlar: -Tarihi konakların dağınık bir coğrafyada olması, bir bütün halinde olmayışı -Tek yapı bazında yetersiz ve çok dağınık olması -Yol ve görünümde birliğin düşük olması -Erişilebilir olmayışı -Tur otobüslerinin giremeyişi -Konakların mahalle baskısı altında olması, ezilmesi -Kötü fiziksel çevre, yetersiz alt ve üst yapı -İmar erozyonunun ortasında kalmış olması</p> <p>Konak sahiplerinden kaynaklanan sorunlar: -Kredi ve teşvik benzeri desteklerin çok bürokratik olması</p>	<p>Restorasyon işlemleri ile ilgili çözüm önerileri -Sokak sağhıklaştırması yapılmalı -Yeniden işlevlendirme konusunda mimarlık projeleri hazırlanmalı -Dokuya uymayan yapılar özgün hale getirilmeli -Farklı işlevlere uygunluğu belirlenmeli -Restore edilmeyen yapılar; kamulaştırılıp, sahiplendirilmeli -Restorasyon merkezlerinin oluşturulması -Sivil mimari yapıları restore edecek ustaların yetiştirilmesi -Özgün halleri korunmalı, eski yeni çatışması yaşanmamalı -Bütüncül restorasyon yaklaşımı esas alınmalı -Kentsel sit alanı içindeki yapıların açığa çıkarılması -Röleve ve restorasyon projeleri için ücretsiz destek sağlanması -Taş ve ahşap atölyelerinin kurulması teşvik edilmeli -Kentin önde gelenlerinin birer konak restorasyonu yapması konusunda motive edilmeli -Eski mahalle kültürü tekrardan oluşturulup, yaşatılması -Sokak sağhıklaştırmada orijinal peyzaj malzemeler kullanılmalı -Eski şehir – yeni şehir ayrımı sağlanmalı -Yeterli kaynağa sahip olmayan konak sahiplerine restorasyon için hibe verilmesi</p> <p>-Turizm Bakanlığı katkı paylarını kaldırıp, yerel yönetimlerin %50 oranında restorasyon için katkı sağlamalı</p> <p>Konakların tanıtım ve pazarlanması ile ilgili çözüm önerileri -Konaklama potansiyeli belirlenmeli -Konakların marka çalışmaları yapılabilir -Kent pazarlaması bütüncül bir bakış açısıyla tüm paydaşlara eşgüdüm içerisinde yapılması -Konakların turizmin çeşitlendirilmesine hitap edecek şekilde tasarlanmalı -Kastamonu konaklarını ön plana çıkartacak film çekimleri sağlanmalı -Kastamonu konaklarıyla ilgili hikâyeler yazılmalı -Şehrin girişine görkemli bir konak inşa edilmeli -Kastamonu konaklarıyla ilgili efsaneler derlenmeli -Sakin şehir kavramı yerleştirilmeli -Tarihi konakların pazarlanması için özel pazarlama örgütleri kurulmalı -Küçük Oteller Birliği pazar analizi yapmalı -Gelen turistler için önem başarım analizi yapılmalı -Kültür turları Komitesi Kastamonu'ya davet edilip, beklentiler analiz edilmeli -Konaklara ulaşım için farklı yonteme geçiş yapılabilir</p> <p>Yerel yönetimlerin yapması gerekenler ile ilgili çözüm önerileri -Kamu öncülüğünde rol model işletmeler kurulmalı -Bürokrasinin azaltılması -Konakların olduğu bölümlerdeki imar planının işler hale getirilmesi -Ürün hizmet kalitesiyle ilgili standartların</p>

	<ul style="list-style-type: none"> -Çok varisli olması -Hane halkının yeterli birikiminin olmayışı -İlk yatırım maliyetinin yüksek olması -Yatırım maliyetinin geri dönüşüm sürecinin uzun oluşu -Geri ödeme süresinin çok uzun oluşu -Kazanç azlığı, fizibilite yapılmayışı, olmayışı <p>Pazarlama ve tanıtımdan kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tanıtımın yetersiz olması -Yeterli talebin olmayışı <p>Personelden kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kalifiye personel eksikliği -Çalışacak eleman bulma zorluğu <p>Yerel yönetimlerden kaynaklanan sorunlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yerel yönetimlerin yetersiz örgütlenmesi -Kent turizm politikasının odağında olmayışı 	<p>geliştirilmesi</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yaygın denetim uygulamalarının artırılması -Sürdürülebilir olması için kent konseyi gibi yerlerde kentsel turizm politikası haline getirilmeli -Kastamonu konaklarının Dünya Kültürel Miras listesinde yer alması sağlanmalı -Konakların yakınındaki kamusal alanlarla işlevlendirilerek kazandırılmalı -Stratejik eylem alanı hazırlanmalı <p>Konakların mimari yapısı ile ilgili çözüm önerileri</p> <ul style="list-style-type: none"> -Pansiyonculuk başlığı altında değerlendirilmeli -Büyük otel gruplarına sahiplenilmeli, butik ya da prestij otel haline getirilebilir -Konakların orijinal isimleri korunmalı -Hane halkının konuya ilişkin algıları yükseltilmeli -Kastamonu konaklarıyla ilgili çalıştaylar düzenlenmeli -Kastamonu konaklarıyla ilgili konak özelliklerini ayrıştırıcı çalışmalar yapılmalı <p>Yerel halk ve yatırımcılarla ilgili çözüm önerileri</p> <ul style="list-style-type: none"> -Rant olarak görülmemeli -İşin ehli işletmelere verilmeli -Faizsiz kredilendirme ve rekabette sübvans sağlanmalı -Potansiyel yatırımcılar tespit edilip, yatırıma yönlendirilmeli -Şirket kurulup; bütün konakların işletmeciliği ortak yapılmalı
--	--	--

Kastamonu konaklarının yüzlerce yıla sahip olan tarihi Kastamonu konaklarının eskimesine ve iç mimaride ve dış mimaride tahribatlara neden olmaktadır. Bu tahribatların giderilmesi anlamında konakların restore edilmesi, yeniden eski görüntülerinin verilmesi ve içinde daha iyi ve yaşanır hale gelmesi için belirli yıllarda restore edilmesi gerekmektedir. Restore edildikten sonra bile konakların bakımlarının belirli dönemlerde yapılması gerekmektedir.

Kastamonu’da bazı konakların harap içinde yıkık dökük olduğu; gelen her bir misafir tarafından gözlemlenebilir. Bunun sebebi konak sahiplerinin ve Kastamonu halkının tarihi yapılara sahip çıkmaması, konakları sahiplenmemesi neden gösterilebilir. Bazı konakların bilerek ya da bilmeyerek yakıldığı, daha sonra yıkılıp yerine apartmanların yapıldığı görülmektedir. Bu da Kastamonu halkında koruma bilincinin olmayışının göstergesidir. Yerlerine yapılan her bir yeni yapı konak kültürünün yok olmasına sebeptir.

Türkiye’nin birçok bölgesinde olduğu gibi Kastamonu bölgesinde de girişimci ruhun olmayışı ve girişimcilerin doğru şekilde desteklememesi nedeniyle konakların gelişimi olumsuz etkilenmektedir. Bölge halkına rol model olabilecek butik otel işletmelerinin az oluşu ve bölge halkının sosyolojik yapısı da girişimcilerin uzak kalmasına neden olan bir başka etken olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bölgede ortak iş yapma kültürünün henüz yerleşmemesi ve aile bireylerinin ortak hareket edememesi nedeniyle gerekli potansiyeli taşıyan konaklar dahi Kastamonu turizmine kazandırılmamış ve hatta bakımsızlık nedeniyle her an kaybedebileceğimiz noktaya gelmiş bulunmaktadır.

Konakların işler hale getirilmesi sonucunda elde edilen gelir az olduğu için işletmelerde yalnızca sahipleri çalışabilmektedir. Konak sahiplerinin gerek turizm alanında eğitimsiz olması gerekse konaklama alanında deneyimsiz olması nedeniyle sürdürülebilir şekilde konağın işletilmesi mümkün olmamaktadır.

Konaklar geçmişten günümüze kadar yaşam alanı olarak kullanıldığı için az sayıda odaya sahiptir. Bu sebeple ellerinde ki odaları gecelik oda olarak planlayan konak sahiplerinin en büyük dezavantajlarından birini büyük otellerde bulunan hamam, sauna, spor salonu, havuz vb. gibi unsurların konaklarda olmayışı konakların tercih sebebi olmayabilmektedir.

Kastamonu ilinin ve konaklarının turizm alanında imajının güçlü olmadığı bir gerçektir. Kastamonu merkezde 600'e yakın konak olmasına rağmen bunlar henüz aktif olarak turizm pazarına katılamamıştır. Kastamonu turizmi için gerekli pazarlama ve imaj çalışmalarının yapılmasının ardından Kastamonu turizminin hak ettiği konuma yükseleceği tahmin edilmektedir. Buna karşın Kastamonu iline yakın konumda olan Safranbolu bölgesi Kastamonu turizmi ile ortak şekilde hareket etmekten ziyade rakip konumda bulunmaktadır. Bu sebeple pazarlama stratejilerini çoktan tamamlamış ve belirli bir turizm potansiyeline kavuşmuş olan Safranbolu bölgesi Kastamonu konak turizminin gelişmesinden ki en büyük engellerden birini oluşturmaktadır.

Konakların en büyük eksikliğinin başında bir arada bulunmaması gelmektedir. Tek yapı bazında yetersiz ve dağınık bir şekilde kümelenmiştir. Bunun sonucu olarak Kastamonu'da yolların dar olması, konakların ara sokaklarda konumlanması sebebiyle erişilebilir olmayışı, turizme konaklama işletmesi olarak kazandırıldığı takdirde tur otobüslerinin otellere yaklaşmasına izin vermeyecektir.

Kastamonu turizm çeşitliliği bakımında oldukça zengin bir bölge olmasına rağmen yeterli pazarlama faaliyetleri olmamasından ötürü bu zenginliğini etkin bir şekilde kullanamamaktadır. Özellikle kış turizmi, inanç turizmi, kültür turizmi ve gastronomi turizmi başta olmak üzere çeşitli turizm potansiyelini içerisinde barındırmaktadır.

Turizm sektörü, bir hizmet sektörüdür. Bu hizmeti de insanlar görür. Bu insanların da bir takım bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekir. Kalifiyeli personel dediğimiz bu insanlara turizm sektöründe büyük ihtiyaç vardır. Ancak nitelikli personelin maddi ve manevi nedenlerle sektörde çalışmaması, işletmelerde çalışacak elaman bulmayı zorlaştırmaktadır.

Yerel yönetimlerin Kastamonu turizminin gelişmesini istemelerine karşın politik ve ekonomik gerekliliklerin karşılanamamasından ötürü etkin bir şekilde bu konuya eğilememektedir. Yakın bir gelecekte Kastamonu ilinin kurtarıcısı olacağı düşünülen turizm

sektörünün canlandırılması için destinasyon yönetim örgütlerinin desteklenmesi gerekmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kastamonu'da zamanla doğal, kültürel ve tarihi zenginliklerini kullanarak, Türkiye turizmi içerisinde önemli bir yere gelmiştir. Özellikle inanç turizmi kapsamında yapılan ziyaretler Kastamonu'yu önemli kılmaktadır. Kastamonu; üzerinde yaşamış birçok medeniyetlerden dolayı, kültürel ve tarihi değerler açısından zengindir. Medeniyetlerin Kastamonu'ya bırakmış olduğu değerlerin başında konaklar gelmektedir. Tarihi ve kültürel değer açısından Kastamonu'ya adeta bir açık hava müzesi görünümünü ispat eden asırlık konaklar müzelerde sergilenen eserler kadar değerli olup, eserlere gösterilen koruma gibi Kastamonu konaklarını da bu şekilde koruma altına alınmıştır.

Bu çalışmada, Kastamonu merkezindeki konakların turizm potansiyelinin incelenmesi, yeniden işlevlendirme olanaklarının ayrıntılı bir şekilde ele alınarak Kastamonu konaklarının sahip olduğu bu potansiyeli odak grup görüşmesinden elde edilen bulgularla nasıl turizme kazandırabileceği açıklanmıştır.

Kastamonu'da bulunan somut ve somut olmayan kültürel miras ögesi varlıklarıyla adeta bir cenneti çağrıştırmaktadır. Bu bakımdan kültürel miras ögesi varlıklarının korunması ve yeniden işlevlendirilip yaşamını devam ettirebilmesi için çeşitli çalışmalar yapılmıştır ve yapılmaya da devam edilmektedir. Elde edilen bulgularda sorunların kümeleşmesinin fazla olması beraberinde daha fazla çözüm önerisi getirmiştir. Kastamonu'nun merkezinde birbirinden farklı sivil mimari özellikleri yönünden özgünlük taşıyan konaklar; yeniden işlevlendirilerek, kendi iç mimari özelliğine uygun bir turistik işletmeye dönüştürülmesiyle büyük bir turizm potansiyeli taşımaktadır.

Çalışma kapsamında odak grup görüşmesinden elde edilen bulgulardan yola çıkılarak Kastamonu konaklarının turizme kazandırılmasındaki sorunlar ve çözüm önerileri ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu kapsamda konakların turizme kazandırılması bir yol haritası ortaya konmuştur. Yol haritası hazırlanırken elde edilen bulgular dışına çıkılmamış ve bulgular yorumlanmıştır. Yol haritasına göre yapılması öncelikli öneriler şu şekilde sıralanabilir:

Konak sahiplerine yönelik öneriler;

- İlk olarak konak sahiplerinin konakların yaşayan tarihi bir hazine olduğu bilincinin aktarılması gerekmektedir. Turizme kazandırılmayacak kadar eski olan konaklar bile Kastamonu ilinin tarihi dokusunu yansıttığından korunmalıdır.

- Konaklarını turizme kazandırmaya karar veren konak sahiplerinin kurulacak olan restorasyon merkezlerinde konaklarının fizibilite çalışmasının yapılıp, hangi tür turizm işletmesine dönüştürüleceğine karar verilmelidir

Kamu, kurum ve kuruluşlarına yönelik öneriler,

- Yeterli öz kaynağa sahip olmayan konak sahiplerine ve potansiyel yatırımcılara devlet ya da yerel yönetimler tarafından gerekli olan hibe sağlanmalı ve restorasyon işlemleri sırasında uzun bürokratik işlemler uygulanmamalıdır.
- Kastamonu'da Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Caddesinde yapılmış olan sokak sağlıklılaştırması tüm caddeler için aynı şekilde uygulanmalıdır.
- Kurulacak olan restorasyon merkezlerinde yeniden işlevlendirme konusunda mimarlık projeleri hazırlanmalı, sivil mimari ustalar yetiştirilmeye başlanmalı, taş ve ahşap atölyeler kurulmalıdır.
- Kastamonu konakları ile ilgili çalıştaylar, sempozyumlar ve kongreler Kastamonu Üniversitesi, Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi tarafından düzenlenmelidir.
- Kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlar bir araya gelerek konakları için stratejik eylem planı hazırlanmalıdır. Uzun, orta ve kısa vadede gerçekleştirilecek eylemler belirlenmelidir.

Özel sektör işletmelerine (STK'lar dahil) yönelik öneriler;

- Konaklar turizme kazandırıldığında orijinal isimleri korunmalıdır. Dünyaca ünlü büyük otel zincirlerinin konakları restore ettirip butik hotel ya da prestij otel haline getirilmesi sağlanmalıdır.
- Konakların pazarlanması yeteri kadar yapılamamaktadır. Bunun için pazarlama örgütleri kurulmalıdır.
- Kastamonu'da konakları ön plana çıkartacak –Sıla dizisinin Mardin evlerinde çekildiği gibi- konaklarda dizi-film çekimleri yapılması, ulusal olarak tanınan sanatçıların kliplerini konaklarda çekmeleri, konaklar ile ilgili hikâyeler yazılması ve efsaneler derlenip gelen turistlere ulaştırılması sağlanmalıdır.

Kastamonu konaklarının turizme kazandırılabilmesi için yukarıda gösterilen yol haritasının uygulanmasında kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, oteller, restoranlar ve acenteler üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelilerdir.

Bunlara ek olarak; bu alanda çalışma yapabilecek yeni araştırmacılara yönelik, çalışma sonucunda elde edilen sorunlar ve çözüm önerilerini konaklar ile ilgili yapılacak çalışmalar için anket sorularına uyarlanıp istatistiki genellemeye imkân verecek sayıda örneklem üzerinde uygulanması bulguların geçerliliğinin artmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akan, A. E., Çakıcı, F. Z. & Selçuk, S. A. (2008). Kültür turizmi açısından Kırkgöz Han'ın yeniden işlevlendirilmesi olanakları üzerine bir çalışma. www.academia.edu/1013327

Akpınar, E. (2007). Türkiye'nin dünya mirası listesindeki yeri ve yeni bir aday önerisi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 81-106.

Aksoy, E. & Aydın, D. (2015, Mayıs). *Mimaride yeniden kullanım: sürdürülebilirlik bağlamında Raziye Takkalı evinin yeniden kullanımı için mekânsal analizler*. Gazi Üniversitesi International Sustainable Buildings Symposium, (28-30 Mayıs), Ankara.

Aydoğdu, A. 2013, Aydoğdu'nun Turizm Reçetesi, 17.04.2013 tarihli Kastamonu Gazetesi.

Aydoğdu, A. & Akbaş, S. (2017). Kastamonu konaklarının turizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Turansam-Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, 9(35), s.28-36.

Bakırcı, S. (2005). *Kastamonu tarihi kent merkezinin peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Baydil, E. & İbret, B. Ü. (1999). Kastamonu şehrinin tarihi gelişimi ve 1924/1925 şehir planı üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 7(1), Kastamonu.

Baykan, E. & Uygur, S. M. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 30-49.

Çelepi, M. S. (2016). Somut olmayan kültürel miras ve üniversite gençliği. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(3), 15-35.

Çokluk, Ö., Yılmaz, K. & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107.

Dostoğlu, N. & Polat, S. (2007). Kentsel dönüşüm kavramı üzerine: Bursa'da Kükürtlü ve Mudanya örnekleri. *Uludağ Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 12(1), 61-76.

Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 51-59.

Eyüpgiller, K. K. (1995). *Bir kent tarihi Kastamonu*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı, İstanbul.

Eyüpgiller, K. K. (2001, Mayıs). *Kastamonu'nun mimari mirası ve koruman sorunları*. I. Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 21-23 Mayıs 2000, ISBN:975-820129-8, 389-400, Kastamonu.

Gönül, B. & Hakyemez, B. (2014). Eminönü Hanlarının yeniden işlevlendirilmesi kapsamında değerlendirilmesi: IV. Vakıfhan. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 2(7), 101-129.

İbret, B. Ü. (2001, Mayıs). *Küre’de bakır cevheri üretimi ve bakır madenciliğinin Küre ekonomisindeki yeri*. I. Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 433-450, 21-23 Mayıs 2000, Kastamonu.

İbret, B. Ü., Aydınöz, D. & Uğurlu, M. (2015). Kastamonu şehrinde kültür ve inanç turizmi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (32), İstanbul.

Kitir, M. (2016). *Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payı fonunun kullanılmasında yaşanan sorunlar, Konya örneği üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Kuban, D. (2010). *Mimarlık kavramları*, İstanbul: Yem (Yapı- Endüstri Merkezi) Yayınları, 9. Baskı. ISBN: 978-975-7438-09-0.

Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik*. <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0> Erişim tarihi: 04.02.2020.

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-63827/cografya.html>, Erişim tarihi: 04.02.2020.

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-63867/tarihi-evler-ve-konaklar.html%2024.11.2016>, Erişim tarihi: 04.02.2020.

Mardan, E. (2006). Modern mimarlık ürünlerinin belgelenmesi ve korunması süreci için bazı notlar. *Mimarlık Dergisi*, (332), <http://www.mimarlikdergisi.com>

Özdoğan, M. (2000). *Zeugma yalnız değil - Türkiye’de barajlar ve kültürel miras*, İstanbul: Türkiye Tarih Vakfı, ISBN: 975-333-076-2. (Yayıma Hazırlayan: Özden, E. F.).

Pekol, B. (2010). *İstanbul’da yeni işlevlerle kullanılan tarihi yapıların üslup sorunsalı*. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sarıman-Özen, E. (2014). *Liman kentlerinde koruma ve yaşatma prensipleriyle değerlendirilen gemi inşa endüstrisi yapıları: tersane-i amire üzerine yeni bir senaryo “Haliç tersanesi bilinç platformu”*. Doktora Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İç Mimarlık Anabilim Dalı, İç Mimarlık Programı, İstanbul

Tanrısever, C., Saraç, Ö. & Aydoğdu, A. (2016). Yeniden işlevlendirilen tarihi yapıların sürdürülebilirliği. *Akademik Bakış Dergisi*, (54), 1068-1082, ISSN:1694-528X, <http://www.akademikbakis.org>.

Yaman, Z. (2003). *Kastamonu 2003 turizm envanteri gezi rehberi*. Kastamonu.